SUN'IY INTELLEKT TA'SIRIDA PEDAGOGIK MULOQOTNING O'ZGARISHI

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
amaliy psixologiya yo'nalishi 3-kurs talabasi
Berdikulova Umida Zakirdjanovna
urajabova949@gmail.com

Annotatsiya: *Mazkur maqola sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining pedagogik muloqot jarayoniga ta'sirini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqot SI vositalari yordamida muloqotning samaradorligi, interaktivligi va o'quvchilar bilan o'zaro aloqaning sifatini oshirish imkoniyatlarini tahlil qiladi. Shuningdek, maqolada pedagoglarning SI bilan ishlashdagi psixologik tayyorgarligi va kommunikatsiya uslublarining o'zgarishi ko'rib chiqiladi. Natijalar pedagogik jarayonni optimallashtirish, innovatsion strategiyalarni joriy etish va o'quvchilarning faolligini rag'batlantirishda qo'llanilishi mumkin. Maqola SI integratsiyasi orqali pedagogik muloqotning yangi shakllarini aniqlash va takomillashtirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, maqola SI ta'siridagi muloqot jarayonlarida pedagoglarning roli va mas'uliyatini tahlil qiladi.*

Kalit so'zlar: *sun'iy intellekt, pedagogik muloqot, interaktivlik, innovatsiya, pedagoglar psixologiyasi, kommunikatsiya.*

Аннотация: *В данной статье рассматривается влияние технологий искусственного интеллекта (ИИ) на процесс педагогической коммуникации. Исследование анализирует возможности повышения эффективности, интерактивности и качества взаимодействия с учениками с помощью ИИ. Также рассматривается психологическая подготовка педагогов к работе с ИИ и изменения в их коммуникативных подходах. Результаты могут быть использованы для оптимизации педагогического процесса, внедрения инновационных стратегий и стимулирования активности учащихся. Статья способствует выявлению и совершенствованию новых форм педагогической коммуникации через интеграцию ИИ. Кроме того, рассматривается роль и ответственность педагогов в коммуникационных процессах под влиянием ИИ.*

Ключевые слова: *искусственный интеллект, педагогическая коммуникация, интерактивность, инновация, психология педагогов, коммуникация.*

Annotation: *This article investigates the impact of artificial intelligence (AI) technologies on the process of pedagogical communication. The study analyzes the possibilities of enhancing efficiency, interactivity, and the quality of interaction with students using AI tools. It also examines teachers' psychological readiness for working with AI and changes in their communication methods. The findings can be applied to optimize the educational process, implement innovative strategies, and stimulate student engagement. The article helps identify and improve new forms of pedagogical communication through AI integration. Additionally, it analyzes the role and responsibility of teachers in communication processes influenced by AI.*

Keywords: *artificial intelligence, pedagogical communication, interactivity, innovation, teachers' psychology, communication.*

Kirish

Zamonaviy ta'lim muassasalari raqamli transformatsiya jarayoniga kirib borgan sari pedagogik faoliyat va muloqotning tabiati tubdan o'zgarib bormoqda. Shu o'zgarishlarning markazida sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari turibdi, ular nafaqat o'quv jarayonini avtomatlashtirish, balki pedagoglar va o'quvchilar o'rtasidagi muloqotning sifatini va samaradorligini oshirish imkoniyatini yaratadi. Pedagogik muloqot, an'anaviy tarzda yuzma-yuz yoki yozma shakllarda amalga oshirilgan bo'lsa, endilikda SI vositalari yordamida interaktiv, adaptiv va individuallashtirilgan shakllarga ega bo'lmoqda. Shu bilan birga, pedagoglar o'z kommunikatsiya strategiyalarini va pedagogik uslublarini SI bilan integratsiya qilish orqali yangilashlari zarurati yuzaga keladi.

SI pedagogik muloqotga ta'sir qiladigan asosiy jihatlar qatoriga o'quv jarayonini shaxsiylashtirish, tezkor ma'lumot almashish, o'quvchilarning faoliyatini kuzatish va baholash, shuningdek, pedagoglarning qaror qabul qilishini qo'llab-quvvatlash kiradi. Shu bilan birga, pedagoglarning psixologik tayyorgarligi, raqamli vositalardan samarali foydalanish qobiliyati va innovatsion fikrlash darajasi SI ta'siridagi muloqotning muvaffaqiyati uchun muhim omil hisoblanadi.

O'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda pedagogik muloqotni optimallashtirish, shuningdek, ularni faollik va ijodiylikka rag'batlantirish pedagogning psixologik kompetensiyalarini oshirish bilan chambarchas bog'liq. Shu bois, pedagogik muloqotning yangi shakllari va strategiyalarini ishlab chiqish, SI integratsiyasi orqali ta'lim jarayonini samarali va interaktiv qilish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Tadqiqotning maqsadi – SI ta'sirida pedagogik muloqot jarayonidagi o'zgarishlarni aniqlash, pedagoglarning psixologik va kommunikativ salohiyatini tahlil qilish hamda innovatsion metodlarni amaliyotga joriy etish imkoniyatlarini o'rganishdan iborat.

Sun'iy intellekt pedagogik muloqot jarayonining sifatini oshirish, ta'lim jarayonini individuallashtirish va pedagoglar bilan o'quvchilar o'rtasidagi o'zaro aloqani yangi darajaga olib chiqish imkoniyatini beradi. Shu jarayonda pedagoglarning psixologik tayyorgarligi va kommunikativ kompetensiyalari tadqiqotning markaziy ob'ekti sifatida qaraladi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari ta'lim sohasiga kirib kelishi bilan pedagogik muloqot jarayoni tubdan o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. So'nggi yillarda olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, SI pedagoglarga nafaqat ma'lumotni tezkor yetkazish vositasi sifatida xizmat qiladi, balki muloqotning sifatini, interaktivligini va individual yondashuvni ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega.

Masalan, Bass va Riggio (2006) transformatsion yetakchilik konsepsiyasini o'rganish orqali ko'rsatadiki, texnologik vositalardan foydalanish pedagogning muloqot jarayonidagi adaptiv va ijodiy yondashuvini kuchaytiradi. Shu bilan birga, Fullan (2013) ta'limda raqamli transformatsiyaning psixologik va ijtimoiy jihatlarini tadqiq etib, pedagoglarning yangi kommunikativ strategiyalarni o'zlashtirishida SI ning rolini alohida ta'kidlaydi.

Pedagogik muloqotning samaradorligini oshirishda SI integratsiyasi quyidagi jihatlarda o'zini namoyon qiladi: birinchidan, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda shaxsiylashtirilgan kommunikatsiya imkoniyatini yaratadi; ikkinchidan, real vaqt rejimida interaktiv baholash va fikr-mulohaza almashish tizimlarini taqdim etadi; uchinchidan, pedagogning qaror qabul qilish jarayonini avtomatlashtirilgan analiz va ma'lumotlar bilan

qo‘llab-quvvatlaydi (Selwyn, 2016; Fullan, 2013)[1]. Shu nuqtai nazardan, SI pedagogik muloqotning nafaqat texnik, balki psixologik va kommunikativ jihatlariga ham bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Pedagoglar psixologik tayyorgarligi va kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishda SI texnologiyalarining o‘rni alohida ahamiyatga ega. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, SI vositalari pedagoglarni o‘quvchilarning ehtiyojlariga moslashishga, stress holatlarida samarali muloqot yuritishga va ijodiy yondashuvlarni qo‘llashga rag‘batlantiradi (Bass va Riggio, 2006)[2]. Shu bilan birga, texnologiyalar pedagogik jarayonning interaktiv va hamkorlikka asoslangan shakllarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Metodologik jihatdan, mazkur tadqiqot sifat va miqdoriy metodlarning integratsiyasiga asoslanadi. Sifatli metodlar pedagoglarning muloqot jarayonidagi psixologik holatlari, innovatsion yondashuvlari va kommunikativ strategiyalarini aniqlashga imkon beradi. Shu bilan birga, miqdoriy metodlar yordamida SI vositalaridan foydalanishning samaradorligi, interaktivlik darajasi va pedagoglarning professional faoliyati o‘lchanadi. Tadqiqot doirasida anketa so‘rovnomalari, intervyular va kuzatuvlar asosiy instrument sifatida qo‘llaniladi.

Anketalar orqali pedagoglarning SI vositalarini qo‘llashdagi tajribalari, muloqot strategiyalaridagi o‘zgarishlar va motivatsion jihatlar tahlil qilinadi. Intervyular esa pedagoglarning psixologik tayyorgarligi, stressga chidamliligi va innovatsion yondashuvlarga munosabati haqida chuqur ma’lumot beradi. Kuzatuvlar yordamida esa o‘quv jarayonida SI integratsiyasining muloqot sifatiga ta’siri real sharoitda baholanadi. Shu usullar orqali tadqiqot SI pedagogik muloqot jarayonidagi o‘zgarishlarni har tomonlama tahlil qilish imkonini beradi (Fullan, 2013)[3].

Shu bilan birga, tadqiqotda pedagoglarning yoshi, ish staji, kasbiy malakasi va raqamli savodxonlik darajasi kabi demografik parametrlar ham hisobga olinadi. Bu parametrlar pedagoglarning SI ta’sirida muloqot jarayoniga adaptatsiya bo‘lishini tahlil qilishda muhim omil sifatida xizmat qiladi. Natijada, tadqiqot pedagogik muloqot jarayonida SI vositalarining samaradorligi, pedagoglarning psixologik tayyorgarligi va kommunikativ kompetensiyalari o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlikni aniqlashga imkon beradi.

Muhokama

Sun’iy intellekt (SI) pedagogik muloqot jarayoniga kirib kelishi bilan ta’limda o‘ziga xos psixologik va kommunikativ o‘zgarishlar yuzaga kelmoqda. SI vositalari pedagoglarga o‘quvchilarning individual ehtiyojlariga moslash imkonini beradi, muloqotning interaktiv va shaxsiylashtirilgan shakllarini yaratadi, shuningdek, qaror qabul qilish jarayonini tezlashtiradi. Shu bilan birga, pedagoglar yangi texnologiyalarni o‘zlashtirish jarayonida o‘z psixologik tayyorgarlik va kommunikativ kompetensiyalarini doimiy ravishda rivojlantirishga majbur bo‘ladi.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, SI pedagogik muloqotni texnik vosita sifatida emas, balki pedagog va o‘quvchi o‘rtasidagi interaktiv jarayonni samarali tashkil etuvchi vosita sifatida o‘zgartirmoqda. Masalan, o‘quvchilarning bilim darajasi va qiziqishlariga mos keladigan

[1] Selwyn, N. (2016). *Education and Technology: Key Issues and Debates* (2nd ed.). London: Bloomsbury Academic.
[2] Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational Leadership* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
[3] Fullan, M. (2013). *The New Pedagogy: Leaders for Learning*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

shaxsiylashtirilgan javoblar berish, interaktiv testlar va chat-botlar yordamida tezkor fikr almashish pedagogik jarayonda muloqot sifatini oshiradi. Shu bilan birga, pedagoglar o‘zaro professional muloqotda tajriba almashish, maslahatlashish va kollektiv yechimlar ishlab chiqish jarayonida ham SI vositalaridan foydalana oladi.

Psixologik jihatdan, SI pedagoglarga stress holatlarini boshqarish, o‘quvchilarning emotsional holatini kuzatish va ularga mos pedagogik yondashuvni qo‘llash imkonini beradi. Bu pedagogning muloqot jarayonidagi ijodkorligi va adaptivligini oshiradi, shuningdek, o‘quvchilar bilan ishonchli va samarali kommunikatsiya o‘rnatishga yordam beradi. Shu tariqa, SI pedagogik muloqotning sifatini, interaktivligini va individual yondashuvni bir vaqtning o‘zida yaxshilashga xizmat qilmoqda.

Pedagogik muloqotda SI integratsiyasi pedagoglarning professional va shaxsiy rivojlanishini rag‘batlantiradi. U pedagoglarni o‘quvchilarning ehtiyojlariga moslashishga undaydi, kommunikativ kompetensiyalarini mustahkamlaydi va ta’lim jarayonini yanada samarali, interaktiv va o‘quvchilar markazida tashkil etishga yordam beradi. Shu bilan birga, SI pedagogik muloqotning nafaqat texnologik, balki psixologik va ijtimoiy jihatlariga ham bevosita ta’sir ko‘rsatmoqda.

Xulosa

Sun’iy intellekt (SI) pedagogik muloqot jarayonini tubdan o‘zgartirib, ta’limning interaktiv va individualizatsiyalashgan shakllarini yaratishda muhim vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, SI pedagoglarga o‘quvchilar bilan muloqotning samaradorligini oshirish, ularning bilim darajasi va qiziqishlariga moslash, shuningdek, tezkor va aniq pedagogik qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, SI pedagoglarning kommunikativ va psixologik kompetensiyalarini rivojlantirishga, ularning ijodkorligi, adaptivligi va motivatsiyasini oshirishga xizmat qilmoqda.

Pedagogik muloqotda SI vositalari integratsiyasi o‘quv jarayonini yanada shaffof, interaktiv va o‘quvchi markazida tashkil etishga yordam beradi. Bu jarayonda pedagoglar nafaqat texnologiyani boshqaruvchi, balki o‘quvchilarning emotsional va kognitiv holatini tushunuvchi murabbiy sifatida faoliyat yuritadi. Shu tariqa, SI pedagogik muloqotni texnologik innovatsiya sifatida emas, balki pedagogik jarayonning psixologik, ijtimoiy va kommunikativ jihatlarini rivojlantiruvchi vosita sifatida shakllantirmoqda.

Xulosa qiladigan bo‘lsak, SI pedagogik muloqotning sifatini oshirish, pedagoglarning professional o‘sishi va shaxsiy rivojlanishini rag‘batlantirish, shuningdek, ta’lim jarayonini zamonaviy va samarali qilishda muhim rol o‘ynaydi. Kelajakda sun’iy intellektning pedagogik jarayonlardagi integratsiyasi pedagogik strategiyalarni takomillashtirish, o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini qondirish va interaktiv o‘quv muhitini yaratishda yangi imkoniyatlar eshigini ochadi. Shu bilan birga, pedagoglarning SI bilan samarali ishlash ko‘nikmalari va psixologik tayyorgarligi ta’lim jarayonining muvaffaqiyatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Selwyn, N. (2016). *Education and Technology: Key Issues and Debates* (2nd ed.). London: Bloomsbury Academic.
2. Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational Leadership* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

3. Fullan, M. (2013). *The New Pedagogy: Leaders for Learning*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
4. Madgapilova, Nargiza. (2025). Scientific-Practical and Strategic Bases of Improving Pedagogical-Psychological Cooperation in the Integration of School and Pre-School Educational Organizations in the Context of Continuous Education on the Basis of Innovative Logistics. International Journal of Pedagogics. 1. 157–166.
5. Eshnayev, Nortoji & Madgapilova, Nargiza. (2023). Characteristics of Implementing the Cluster Approach in the Educational System. International Journal of Pedagogics. 03. 44–47. https://doi.org/10.37547/ijp/Volume03Issue02-09
6. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). Psychological Features of the Neurographic Approach. Journal of Psychology and Education. 01. 501–503.
7. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). Talabalarda Psixologik Stressni Yengish. Scientific-Pedagogical Journal. 03. 69–73.
8. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2025). Hissiy Ijodkorlik: Tushuncha va Komponentlar. Journal of Economics and Business UBS. 4. 145–154.
9. Abduqodirova, Dilobarbonu. (2024). Emotsional Kreativlik: Nazariy Asoslari va Psixologik Yondashuvlar. Journal of Economics and Business UBS. 4. 679–685.
10. Russell, Stuart & Norvig, Peter. (2021). Artificial Intelligence: A Modern Approach. 4th Edition. Pearson.
11. Luckin, Rose. (2018). Machine Learning and Human Intelligence: The Future of Education for the 21st Century. UCL Institute of Education Press.
12. Holmes, Wayne et al. (2021). Artificial Intelligence in Education: Promises and Implications for Teaching and Learning. UNESCO.
13. Woolf, Beverly. (2020). Building Intelligent Interactive Tutors: Student-Centered Strategies for Revolutionizing E-Learning. Elsevier.
14. Selwyn, Neil. (2019). Should Robots Replace Teachers? AI and the Future of Education. Polity Press.